

שרוני שלנו,

שנה קשה עוברת עלינו: מלחמה, חטופים, חיילים יקרים שנפגעים, תושבים מפונים בדרום ובצפון, ומעל או אולי יותר נכון מתחת לכל זה פוליטיקה קטנה ומלוכלכת, אטימות של אלו הקוראים לעצמם מנהיגים, ולא פשוט למצוא תקווה. לא מפסיקים לחשוב עלייך ועל זה שלחבורה שלכם שם למעלה הצטרפו השנה כל כך הרבה אנשים טובים ויקרים... אנחנו מייחלים לשובם של החטופים ולשלום החיילים.

המחזאי טנסי וויליאמס אמר שהחיים הם מחזה כתוב יפה עד שמגיעים למערכה השלישית. ואני מוסיף – המחזה שלנו היה נהדר, אבל התקלקל כבר במערכה השנייה. בשיא פריחתך, כשהחיים מחייכים אלייך, כשאת בונה עם מורן משפחה וקריירה, חלית ועולמך התהפך עלייך, ויחד איתך גם עולמנו. תקופה מטלטלת בלשון המעטה של יותר משנה בו התמודדת בגבורה עם המחלה על עליותיה ומורדותיה, השמחה האדירה כשהתבשרנו שהמחלה הארורה נסוגה, היאוש והפחד כשהיא חזרה, והתקווה הלא הגיונית שנאחזנו בה כטובעים עד הסוף הידוע.

אני רוצה לדבר היום על הזיכרון.

שנים עשרה שנים, וזיכרוןך בקרבנו לא דוהה. ההיפך. הוא רק מתחדד. אב שכול השווה פעם את הזיכרון על יקר שהלך לצפייה בתמונה בתערוכה. בהתחלה אתה עומד קרוב לתמונה ורואה את כל הפרטים, והתמונה המלאה מטושטשת. עם השנים אתה כאילו מתרחק מהתמונה, רואה אותה יותר מזוקקת ומחודדת, אבל פחות את הפרטים. אנחנו זוכרים גם את התמונה הכוללת וגם את הפרטים, את היום יום שחווינו איתך בטוב וגם בפחות, אוהבים לדבר על כל מיני אנקדוטות ואירועים גדולים וקטנים מילדותך ובגרותך, ואת בעצם מלווה אותנו כל הזמן. והזמן, בניגוד למה שאומרים, לא עושה את שלו. הגעגועים, הם לעולם לא יסתיימו, עם הזמן הם רק גוברים. כמאמר השיר – כמה שיותר רחוק, כל שנה חורטת קמט בפנים.

אני נוצר בזיכרוני באהבה שיחות נפש שהיו לנו בנסיעות הארוכות שעשינו כל יום לשבעה כשסבא קוסטיה נפטר. לא תמיד יוצא לשני אנשים עסוקים לקיים שיחות ארוכות, כמו שקיימנו אנחנו בנסיעות האלו.

מאז שהלכת, כבר שנים עשרה שנים אני וגם אמא מנהלים איתך שיחות וירטואליות, לפעמים מתייעצים איתך, חושבים מה את היית עושה במצבים שונים בהם אנחנו נמצאים, לפעמים מספרים לך על מה שעובר עלינו, מדי פעם צוחקים איתך ולפעמים רק נזכרים.

כשאנחנו הולכים למופעים של זמרים, אין מופע שבו אין שיר אחד לפחות שמעלה בנו את זכרך עד דמעות. בכלל, שירים הם טריגרים חזקים לזיכרונות טובים יותר ופחות, ובמיוחד שירים שקשורים אלייך מהתקופות הטובות וגם הקשות בחייך. מדהים איך שירים כאלו עולים פתאום ברדיו או בטלוויזיה בהקשרים שונים הקשורים אלייך, גורם להאמין שהדברים לא מקריים...

בכל פעם שאני כותב עלייך ואלייך אני מנסה לנסח מילים שיתארו את הקשר בין האובדן לזיכרון. הפעם אני נתלה באילן גבוה. הסופר דויד גרוסמן שכתב מילים מרגשות באזכרה לנרצחי השביעי באוקטובר. גרוסמן הוא אב שכול שחוה את האובדן על בשרו. הוא מבטא היטב גם את התחושות שלנו. אני מביא כאן קטעים נבחרים מהדברים שאמר:

"נזכור עולם שאבד עם אובדן יקירינו. הרי עם אובדנו של כל אחד ואחת מהם אבד עולם שלם - ואפשר לומר, תרבות שלמה. תרבות אישית ופרטית, מעין ציוויליזציה קטנה של משפחה אחת; עם הזיכרונות הפרטיים והאינטימיים שלה, עם הבדיחות הקטנות והצחוקים-רק-שלה; עם הרגישויות, הדקויות, עם רגעי החסד והשפה הפנימית שמובנת רק לה - וכל אלה אבדו.

כלומר, לא אבדו לחלוטין, אבל מעתה והלאה הם יינתנו כמעט אך ורק בתוך תיבת התהודה של האובדן. וזה קשה. לזה צריך להתרגל. להתרגל לכך שמעתה הכל - או כמעט הכל - יבוא במכאוב. שההווה כולה תיעשה בינארית: או אפס או אחת. אינו או ישנו.

ובמרחב הפנימי שאלה הם חוקיו נזכור אותם, את אהובינו שאבדו לנו. נזכור, ניתן בהם תנועה. כי המוות מקפיא, מַאֲבֵן, ובתנועה יש חיים.

את מראה פניהם נזכור, את הבעות פניהם, את מאור פניהם, את זרימת החיים בתנועות הגוף שלהם, בצחוק שלהם, בצערם. את קולם נזכור, ואת ניצוץ האור שהיה בעיניים שלהם. את הערך שנתנו לאנשים, למעשים...

... כל חיינו נתאבל על מה שנגדע ביחד איתם. על העתיד שהיה יכול להיות להם. על שפע העתיד. על הנאות החיים הקטנות והגדולות. על השמחות, וגם על המועקות והצער: חותם החיים, על כל מלאותם."

סוף ציטוט.

כל כך מדויק ונכון. ואני מוסיף: כשאדם יקר הולך, מה שנשאר ממנו אלו הזיכרונות ואותם אתה נוצר לעולם. ואת הזיכרונות האלו אנחנו מעבירים גם לנכדינו האהובים, שלומדים להכיר אותך דרך התמונות והסיפורים, וכך גם הם, למרות שלא הכירו אותך, ילמדו לזכור אותך כדמות אמיתית שחיה בתוכנו.

בחרנו להשמיע השנה את השיר שכתב אריק איינשטיין "אולי צריך לתת לזה עוד זמן". השיר מדבר על הפצע שעדיין לא הגליד, אבל העולם נוהג כמנהגו. גם אצלנו, אולי חיצונית נדמה שהפצעים הגלידו, אבל הגדם מדמם ויישאר כך לעולם, כמאמר השיר. החוסר שלך הוא חלל ענק בתוכנו, וגם אם ניתן לזה לא רק קצת זמן אלא את כל הזמן שבעולם, הוא אף פעם לא יתמלא.

אנחנו מודים לכל אחת ואחד מכם שזכר יחד איתנו את שרון, שכן כפי שאנחנו אומרים תמיד - אדם ממשיך לחיות כל עוד אהביו זוכרים ומזכירים אותו.

אוהבים אותך לעולמים, אמא ואבא